

Šablona III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Samohlásky

- **Anotace** - Materiál obsahuje 3 úvodní listy, 19 listů prezentace
- **Šablona III/2**
- **Název:** Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
- **Téma :** Logopedie – samohlásky
- **Autor:** Mgr. Jarmila Motlíčková
- **Očekávaný výstup:** žáci se učí správně vyslovovat samohlásky, vyhledávat v textu a číst jednotlivé samohlásky, odezírat
- **Klíčová slova:** a, á, e, é, i, í, u, ú, o, ó, ou, au
- **Druh učebního materiálu:** prezentace
- **Cílová skupina:** žák 1. stupně
- **Typická věková skupina:** 7, 8 let
- **Použité zdroje a materiál:** Dolejší, P.: Jak se naučit správně vyslovovat, JAS, Humpolec 2004
Klenková, J.: Kapitoly z logopedie II a III, Paido, Brno, 1998
Kutálková, D.: Budu správně mluvit, Grada, Praha 2011
Sekora, O.: Ferdův slabikář
Vyšejn, J.: Vady výslovnosti, SPN, Praha, 1991

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Jarmila Motlíčková

Použité zdroje a materiál:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Fuji_apple.jpg, autor Scott Bauer, USDA ARS (jablko)

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Nepali_Woman_Smiles.jpg, autor Yosarian (úsměv)

www.clker.com

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Bundesarchiv_Bild_194-0097-39,_Holtwick,_Schuljunge.jpg, autor Bundesarchiv, Bild 194-0097-39 / Lachmann, Hans / CC-BY-SA

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Skoda-LKW_S706.jpg, autor Stefan Kühn

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Poho%C5%99sk%C3%BD-potok-57.jpg>, autor Mgr. Zdeněk Kubeš

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Jarmila Motlíčková

Samohlásky (vokály)

- Dochází k záměně
- Náprava nápodobou, úpravou čelistního úhlu, postavení jazyka a rtů, sluchovou diferenciací

A-Á

- Uvolnit jazyk, lehce opřít o dolní řezáky, široce otevřít ústa
- Zíváme ááá, ááá, ááá
- Vzdycháme áách, ááách, ááách
- Koušeme do velkého jablka

A-Á: slova

- Ála, Áda, Ája, Kája, Mája, máma, táta
- Mám, dám, vám, nám
- Dana, Hana, Jana, panna,
- Dáma, káva, váha, páka
- Dává, hádá, láká, mává
- Malá, padá, sahá, tahá

A-Á: věty, básničky

- Ája mává. Mája je malá. Hana má pannu. Kája volá na Adama. Alena má psa Alana. Hana maluje pána. Káva nám chutná. Máma dělá kávu.
- Máma volá:
Děti, hola!
Táta jede,
Už je doma.

E-É

- Vytvoříme ze samohlásky a
- Skousnout zuby, roztáhnout koutky úst do mírného úsměvu, jazyk dopředu a nahoru
- Divíme se: já, já, já, je, je, je
- Hlasy zvířat: mé, mé, mé, bé, bé, bé
- Rozlišujeme: a/á – e/é, já – já, má – mé, na – ne, ba – be, va - ve

E – É: slova

- Eda, Ela, Eva, Ema, Emil
- Léto, léky, léčit, lépe, lék
- Led, les, pes, nes, let, jed
- Pole, dole, tele, mele, jen, den, sen, sem, ven
- Meleme, vedeme, neseme, lezeme
- Alena, Helena, Božena, Milena
- Rozlišujeme: Ála – Ela, Áda - Eda, táta – teta, vana – Véna, vada – vede, milá - milé

E-É: věty, říkanky

- Ovce bečí bé, bé. Koza mečí mé, mé. Jé, to je pes!
Teta Alena je veselá., Eda jede na kole. Ten se veze!
Eva je nemocná. Jelen běhá po lese. Děda Věna nese seno do chléva. Mléko je chutné.
- Jednou v létě na výletě   Elen se vesele veze
mával Emil naší tetě.   s jelenem přes celé
Teta také zamávala.   meze.
Z dálky byla takhle malá.

I-Í

- Tvoříme ze samohlásky e
- Vyslovovat e, roztáhnout koutky úst do širokého úsměvu, jazyk k přední části tvrdého patra
- Pištíme: ííí, ííí
- Rozlišujeme: é – í, í – é, á – é – í
- **Á** – co nejvíc otevřít pusu
- **É** – mírný úsměv
- **Í** – široký úsměv

I – Í:

- Iva, Ivo, Ivan, Ivana, pije, myje, lije, vije
- Píchá, míchá, dýchá, kýchá
- Lípa, víko, síla, víla
- Balík, kolík, Pepík
- Bojí, stojí, balí, malý, bílý, milý, sílí
- Vypili, vypijí, bílili, sílili
- Rozlišujeme: Eva – Iva, Eda – Ida, jet – jít, let – lít, set – sít, leje – lije, veka – víka, Pepa – pípa, kolek - kolík

I – Í: věty, básničky

- Iva jí kaši. Ivana míchá vajíčka. Tatínek pije pivo. Já piji limonádu. Jitka se bojí Alíka. Ty máš ale sílu! My se ničeho nebojíme. Umíte už počítat a číst? Kočí pobízí koníčky: vijé, vijé, vijé!
- Ivan vidí Alíka,
jak prohání Pepíka.
Pepík letí jako blázen,
zakopává, padá na zem.
- Kvílili ibisi bílí,
nad Nilem létali
chvíli.

O-Ó

- Tvoříme ze samohlásky **a**, zaokrouhlíme rty, jazyk směřuje mírně dozadu.
- Překvapení: **ó**, **ó**, **ó**
- Vzdecháme: och, och, och
- Rozlišujeme: **á** (co nejvíce otevřená ústa do všech stran), **ó** (zaokrouhlené rty): **á-ó**, **á-ó**, **é** (mírný úsměv), **í** (široký úsměv): **á-é-í-ó**, **á-é-í-ó**

O-Ó: slova

- Ola, Ota, ona, ono
- Pole, dole, moje, koně, mol, pól, bos, kos, nos
- Potom, pokoj, dovol, povol, kolo, hotovo, okolo, do toho, kolotoč
- Rozlišujeme: a/á-o/ó: ach-och, Ála-Ola, Anna-ono, tam-Tom, basa-bosa, padá-podá, nás-nos, kaz-kos, vada-voda

O-Ó: věty, básničky

- Ola volá na Otu: „Oto!“ Otu bolí oko. To je moje kolo. Kolo je nové. Kolem domu jede Ola. V sobotu pojedeme na výlet. Toto je pole. Tomík doma pomáhá. Na poli roste obilí. Už je to hotovo. Ája a Ola spolu závodí. Táta volá na Olu: „Olo, do toho!“
- Haló, haló, je tam někdo?

O - básničky

- Ota jede na kole,
než se nadá, je dole.
Hlava, loket, koleno,
ten Ota je poleno!

U-Ú

- Vytvoříme ze samohlásky o, vyšpulíme rty, jazyk více dozadu.
- Auto troubí: tú, tú, tú, sova houká hú, hú, hú.
- Rozlišujeme: ó (zaokrouhlené rty) – ú (vyšpulené rty): ó-ú, ó-ú, ó-ú.
- á (co nejvíce otevřená ústa do všech stran), é (mírný úsměv), í (široký úsměv), ó (zaokrouhlené rty), ú (vyšpulené rty): á-é-í-ó-ú, á-é-í-ó-ú

U-Ú: slova

- Úl, půl, důl, hůl, sůl, kůl, můj, nůž, lůj, vůz, dub, sup, šup, hup, budu, dupu, do úlu, do sudu, hubuje, pojedu, dovedu, dovezu, zůstanu, na ledu, úkol, úspěch, únava, úžasný, úsměv
- Rozlišujeme: o/ó-u/ú: to-tú, ho-hu, hop-hup, pól-půl, kos-kus, sob-sup, mol-mul

U-Ú: věty, básničky

- Luděk má lupu. Včely žijí v úlu. Půjč mu tu knihu. To je můj nůž. Ta hůl je pana Hůly. Teta Ludmila kupuje sůl. Luboš neví, kde má botu. Auto troubí - tú, tú, tú. Sova houká – hú, hú, hú. Ježek dupe dupy, dupy, dup. Lukáš bouchá na buben – bum, bum, bum.
- Urban uhlí kupuje, Urbanová hubuje.
- Medvědům, těm chutná med,
medojedům jakbysmet.

Au, ou

- Louka, mouka, houká, houf, koupí, doupě, doufá, louže, houska, houpá, hloupá, melou, metou, houpou, koupou, metou, loupou, pletou
- Auto, autobus, raut, sauna
- Moucha se koupe v louži. Koupím si housku. Koupili jsme si s Edou meloun. Máma houpá malou Alenku. Houpá se na houpačce. Koupili jsme si auto. Na louži to klouže.

Au, ou - básničky

- Ouha, ouha,
cesta dlouhá,
tu je potok,
tady strouha.

- Alenko, stůj, auto
houká, na něm v pytlích
bílá mouka. Auto
mouku rozváží z
dalekého nádraží.

Fr. Hrubín